

7/828

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.0.APK.0.23.300- 1210
Konu : Yazılı Soru Önergesi

11443

17 TEMMUZ 2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 26.06.2003 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-2282 sayılı yazısı.

Bursa Milletvekili Sayın Mustafa Dündar'ın tarafıma tevcih ettiği 7/828-2287 esas no'lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99'ncu Maddesi gereği MTA Genel Müdürlüğü'nden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda hazırlanarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EKLER :

EK 1- Önerge Cevabı (5 sayfa)

DAĞITIM:

Gereği :

T.B.M.M. Bşk.

Bilgi :

Başbakanlık

**BURSA MİLLETVEKİLİ SAYIN MUSTAFA DÜNDAR'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI
7/828-2287 esas no'lu**

SORU 1:

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından “Temiz ve Ucuz Isınma” projesi adı altında jeotermal kaynaklardan yararlanma kapsamında M.T.A tarafından Bursa (Kültürpark) da jeotermal sondaj çalışması yapılmıştır.

Bu sondaj çalışması ile Termal Otel, kaplıca ve hamamların suyu kesilmiş, bazılarının da azalmıştır. Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin M.T.A.' ya yaptırdığı sondaj çalışması, Bursa kamuoyunun tepkisine neden olmuştur.

Bu nedenle yapılan sondajın kapsamı, şimdiki durumu ve sondaj sonrası neticesi ile ilgili kamuoyunun bilgilenme ihtiyacı gerekmektedir. Bu çerçevede yapılan sondaj ile ilgili olarak;

Sondajın yapılması için gerekli yasal prosedür nedir? Yasal prosedüre uyulmuş mudur?

CEVAP 1:

MTA Genel Müdürlüğü, ülkemizin jeolojik yapısının tanımlanması ve doğal kaynaklarının bulunabilmesi için yerbilimlerinin tüm disiplinleriyle ilgili, bilgi ve belgelerin üretilmesi, hammaddelerimizin kullanım alanlarının genişletilmesi veya yeni kullanım alanları bulunması gibi madencilik sektörüne hizmet verecek alt yapı çalışmalarını ve araştırmalarını yürütmekle görevlidir. Bu görev kapsamında olmak üzere jeotermal kaynakların bulunup çıkarılması ve ülke ekonomisinin hizmetine sunulması için gerekli tüm çalışmalar MTA Genel Müdürlüğü tarafından sistematik olarak sürdürülmektedir. Bu çalışmalar yatırım programında yer alan projelerle gerçekleştirildiği gibi düzenlenen sözleşme kapsamında ücreti karşılığı da yapılabilmektedir. Bursa Kültürparkda açılan kuyu Bursa Büyükşehir Belediyesi ile MTA Genel Müdürlüğü arasında düzenlenen sözleşme kapsamında ücreti karşılığı açılmıştır. Belediyeler jeotermal akışkana dayalı ısıtma projeleri kapsamında açmak istedikleri kuyularla ilgili olarak 927 sayılı “İçmeye ve Yıkamaya Mahsus Şifalı Sular Kanunu” çerçevesinde alınması zorunlu ruhsat

müracaatlarını ilgili İl Özel idarelerine yapmaktadırlar. Ücretli iş kapsamında Bursa Kültürpark'da açılmış olan kuyu ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek hukuki sorunların çözümünden talep sahibinin sorumlu olduğu düzenlenen sözleşmede hüküm altına alınmıştır. Öte yandan Bursa kent merkezinde yer alan sıcak su kaynakları koruma altına alındığından Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Kurulu'ndan sondaj öncesi izin alınma zorunluluğu vardır. Bursa Büyükşehir Belediyesi bu konudaki prosedürü tamamlayarak sözü edilen kuruldan gerekli izni almıştır.

SORU 2 :

Sondaj öncesi gerekli etütler yapıldı mı? Yapılmadı ise neden?

CEVAP 2:

Jeotermal amaçlı çalışmalarda önce yüzey etütleri, bu etütler sonucunda belirlenen hedef alanlarda yer altı fiziksel parametreleri belirlemeye yönelik jeofizik etütler gerçekleştirilmektedir. Jeoloji ve jeofizik etütler sonucunda elde edilen veriler birlikte yorumlanarak kuyu lokasyonları belirlenmektedir.

Bursa kent merkezinde yer alan Çekirge ve Kükürtlü-Kaynarca jeotermal alanlarda 1976 yılında Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) tarafından, Jeotermal amaçlı jeolojik çalışma ve kaynakları korumaya yönelik koruma alanı etüdü yapılmış, bu çalışma sonrasında elektrik yöntemleri uygulanarak jeofizik etütler gerçekleştirilmiştir. Açılan kuyu lokasyonu yapılan çalışmalarda elde edilen veriler birlikte değerlendirilerek belirlenmiştir.

SORU 3:

Sondaj ile kaç tane araştırma kuyusu açılmıştır?

CEVAP 3:

Kaynarca-Kükürtlü alanında MTA Genel Müdürlüğü tarafından Bursa Büyükşehir Belediyesinin talebi doğrultusunda ücreti karşılığı 2 adet araştırma-üretim kuyusu açılmıştır. Açılan her kuyudan elde edilen bilgiler bir sonraki kuyu için baz oluşturduğundan bir anlamda araştırma niteliği taşımaktadır. Kuyu açıldıktan sonra yapılan testler sonucu kuyunun sıcaklık ve debi değerleri proje amacına uygun olduğu takdirde üretim kuyusu olarak kullanıma sunulmaktadır.

SORU 4:

Kesilen sular ne zaman akacak? Veya hiç akmayacak mı?

CEVAP 4:

Jeotermal sistemde bir hidrolik denge bulunmaktadır. Açılan bu kuyuda vana kapatıldığında hidrolik sistem dengeye ulaşmış olup, kaynaklardan tekrar sıcak su geldiği gözlenmiştir. Kuyu açılmadan önce bu durum MTA Genel Müdürlüğü'nden görüş soran kurum ve kuruluşlara bildirilmiştir. Bu nedenle Bursa Belediyesi çalışmalar başlamadan önce mahkeme aracılığıyla kaynak ve kuyuların mevcut durumlarını saptamaya yönelik MTA Genel Müdürlüğü'ne bir çalışma yaptırmıştır. Kuyu açıldıktan sonra kuyu ve kaynaklarda azalma veya tamamen kesilme gibi bir durum söz konusu olduğunda Belediye ilgili kişilerin bu mağduriyetini gidermek için kuyudan elde edilen jeotermal akışkandan kayıpları oranında sıcak su vermeyi taahhüt etmiştir.

SORU 5:

Sondaj neticesi kaynakların suyunun azalması, tamamen kaybolması yada kuruması söz konusu mudur?

CEVAP 5:

Jeotermal sahalarda kaynak ile kuyular arasında aynı rezervuardan üretim yapmaları nedeniyle bir denge mevcuttur. Bu dengenin bozulması durumunda kaynak veya kuyuların debisinde azalma veya tamamen üretimin durması ihtimali bulunmaktadır. Ancak bunun kesin olarak saptanabilmesi için sahada yeterince kuyu açılarak üretim testlerinin yapılması gerekmektedir.

SORU 6:

Kaynakların ömrü nedir?

CEVAP 6:

Jeotermal sistemin beslenmesi ile rezervuardan çekilen su miktarı arasındaki dengeyi bozabilecek doğal veya yapay bir müdahale olmadığı sürece kaynakların ömrü insan ömrü ile kıyaslandığında sonsuz denebilecek kadar uzundur. Bu durum sistemin beslenme miktarından daha fazla su çekilmediği sürece söz konusudur.

SORU 7:

Belediyenin düşündüğü gibi termal su Bursa'da ısınma için kullanılabilir mi? Bunun için yeterli kaynak var mı?

CEVAP 7:

Bursa'nın jeotermal potansiyeli hakkında bilgi mevcut olmasına karşılık kentin ısıtma projesi hakkında resmi bir bilgi bulunmamaktadır. Ayrıca, MTA Genel Müdürlüğü'nün kaynağın araştırılıp ekonominin hizmetine sunulması için alt yapı hizmetleri verme yükümlülüğü olup ısıtma projelerinin hazırlanması konusu ilgi alanı dışındadır. Bu tür uygulama projeleri, ya belediyelerce İller Bankası'ndan sağlanan kredilerle ya da Belediye tarafından kurulan halk destekli şirketlerce yürütülmektedir. Dolayısıyla uygulama projeleri hakkındaki bilgilerin bu kurumlarda bulunması gerekmektedir. Bursa'da bulunan gerek kaynak gerekse kuyudan üretilen akışkan sıcaklıkları ısıtma uygulaması için uygundur. Ancak bu projenin uygulanabilmesi için yeterli potansiyelin ortaya çıkarılmasına yönelik yeteri kadar kuyu açılarak gerekli testlerin yapılması gerekmektedir. Bu nedenle jeotermal potansiyelin yeterli olup olmadığının anlaşılabilmesi için sondaj çalışmaları yapılmaktadır. Şimdiye kadar yapılan çalışmalar ve sondaj sonuçlarından elde edilen veriler Bursa'nın ısıtılması için yeterli kaynağın olabileceğini göstermektedir.

SORU 8:

Yapılan sondaj ile suyun jeokimyasında bozulma meydana gelecek mi?

CEVAP 8:

Sondajlı çalışmalar başlamadan önce kaynaklardan ve kuyulardan alınan su numunelerin analizleri ile sondajlardan alınan su numunelerinin analizleri yapılmış olup jeokimyasal olarak aynı oldukları anlaşılmıştır.

SORU 9:

Termal sularla ilgili ortaya çıkan bu olumsuzluk karşısında bakanlık ne yapmayı düşünmektedir?

CEVAP 9:

Mevcut uygulamalar 927 sayılı yasa kapsamında yapılmaktadır. 927 sayılı yasa bu konuda Valilikleri yetkili kılmıştır. Bu nedenle konuyla ilgili herhangi bir şey yapılamamaktadır. Ancak, Bakanlığımca hazırlanmış bulunan "Jeotermal Kaynaklar ve Mineralli Sular Kanun Tasarısı" nda bu ve benzeri durumlar için yapılması gereken çalışmalar ve alınması gereken tedbirlere ilişkin hükümler bulunmaktadır. Hazırlanmış olan söz konusu yasa tasarısının Türkiye Büyük Millet Meclisinde yasalaşması halinde bu ve benzeri durumlarla karşılaşılmayacak, potansiyel yönüyle Avrupa'da birinci ve Dünya'da beşinci sırada olduğumuz öz varlığımız olan jeotermal kaynaklarımızdan ülkemiz ve milletimizin yararına en etkin ve verimli şekilde yararlanılması mümkün olacaktır.